

Дмитро ПЛЕСКАНЬОВ,

orcid.org/0009-0002-3811-5033

аспірант кафедри соціальної роботи
Донбаського державного педагогічного університету
(Дніпро, Україна) *Diplec@yahoo.com*

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

У статті розглянуто проблему формування професійної ідентичності як ключової передумови становлення професійного іміджу майбутнього соціального працівника. Обґрунтовано, що в сучасних умовах розвитку соціальної сфери імідж фахівця не може обмежуватися зовнішніми характеристиками чи формальними ознаками професійності, а є результатом глибоких внутрішніх процесів самоусвідомлення, засвоєння професійних цінностей та формування стійких моделей поведінки. На основі аналізу наукових джерел узагальнено підходи до розуміння професійної ідентичності як складного психосоціального утворення, що поєднує когнітивний, емоційний, ціннісний, поведінковий і рефлексивний компоненти. Показано, що їх взаємодія забезпечує цілісність професійного становлення особистості та визначає характер її професійної діяльності. Особливу увагу приділено ролі рефлексії як механізму осмислення практичного досвіду та самокорекції професійних дій. У статті розкрито зв'язок між рівнем сформованості професійної ідентичності та особливостями професійного іміджу соціального працівника. Доведено, що імідж формується у процесі соціальної взаємодії та залежить від здатності фахівця до ефективної комунікації, дотримання етичних норм, прояву емпатії та відповідальності. Наголошено, що довіра клієнтів і партнерів виступає одним із ключових показників сформованого позитивного іміджу. Окреслено основні освітні стратегії, що сприяють формуванню професійної ідентичності у здобувачів вищої освіти, зокрема інтеграцію теоретичної підготовки з практикою, використання кейс-методів, розвиток рефлексивних умінь, наставництво та етичне виховання. Звернуто увагу на значення неформальних аспектів професійного навчання, пов'язаних із перейманням моделей поведінки у процесі взаємодії з досвідченими фахівцями. Узагальнено, що професійна ідентичність виступає внутрішньою основою формування стійкого, автентичного та соціально значущого іміджу майбутнього соціального працівника. Її розвиток є необхідною умовою підготовки компетентних, відповідальних і здатних до саморозвитку фахівців, які можуть ефективно діяти в умовах сучасних соціальних викликів.

Ключові слова: професійна ідентичність, професійний імідж, соціальний працівник, професійна підготовка, рефлексія, етичні цінності, комунікативна компетентність.

Dmytro PLESKANOV,

orcid.org/0009-0002-3811-5033

Postgraduate student at the Social Work Department
Donbas State Pedagogical University
(Dnipro, Ukraine) *Diplec@yahoo.com*

PROFESSIONAL IDENTITY AS A FOUNDATION FOR SHAPING THE IMAGE OF A FUTURE SOCIAL WORKER

The article examines the formation of professional identity as a key prerequisite for shaping the professional image of a future social worker. It is argued that, in the context of contemporary developments in the social sphere, a specialist's image cannot be reduced to external characteristics or formal indicators of professionalism; rather, it is the result of profound internal processes of self-awareness, the internalization of professional values, and the formation of stable behavioural patterns.

Based on the analysis of scholarly sources, the study generalizes approaches to understanding professional identity as a complex psychosocial construct that integrates cognitive, emotional, value-based, behavioural, and reflective components. It is demonstrated that the interaction of these components ensures the integrity of professional development and determines the nature of an individual's professional activity. Particular attention is paid to reflection as a mechanism for interpreting practical experience and for the self-correction of professional actions.

The article also reveals the relationship between the level of professional identity formation and the characteristics of a social worker's professional image. It is argued that this image is shaped through social interaction and depends on the specialist's ability to communicate effectively, adhere to ethical standards, and demonstrate empathy and responsibility. Trust on the part of clients and partners is identified as a key indicator of a well-established positive professional image.

The main educational strategies that facilitate the formation of professional identity among higher education students

are outlined, including the integration of theoretical knowledge with practice, the use of case-based methods, the development of reflective skills, mentorship, and ethics-oriented education. Attention is also drawn to the role of informal aspects of professional learning, particularly the adoption of behavioural models through interaction with experienced practitioners.

It is concluded that professional identity serves as the internal foundation for the development of a stable, authentic, and socially significant professional image of a future social worker. Its formation is a necessary condition for training competent, responsible, and self-developing professionals capable of responding effectively to contemporary social challenges.

Key words: professional identity, professional image, social worker, professional training, reflection, ethical values, communicative competence.

Постановка проблеми. Формування професійного іміджу посідає важливе місце у підготовці майбутніх соціальних працівників, адже від нього залежить не тільки те, як фахівця сприйматимуть інші, а й те, наскільки він сам буде готовий працювати у непростих умовах сучасного суспільства. Соціальний працівник виступає своєрідним посередником між різними інституціями – державними службами, громадськими організаціями, місцевими громадами та конкретними людьми, які переживають складні життєві ситуації. На практиці це означає щоденну підтримку найбільш уразливих груп, допомогу у їхній соціальній адаптації, захист прав і інтересів клієнтів, а також участь у створенні та реалізації інклюзивної соціальної політики.

У такому контексті професійний імідж не можна зводити до зовнішньої репрезентації чи формальних ознак. Йдеться про більш глибоку характеристику, яка охоплює фахову компетентність, уміння діяти етично, налагоджувати ефективну комунікацію та працювати у команді, що включає представників різних професій. Цей образ не формується миттєво: він складається поступово — у процесі навчання, проходження практики, перших професійних випробувань. Від нього значною мірою залежить рівень довіри клієнтів, авторитет установи, де працює фахівець, і навіть якість соціального капіталу всередині громади.

Ключовою передумовою формування позитивного й стійкого іміджу є професійна ідентичність. Вона визначає, як майбутній соціальний працівник розуміє свою професію, які цінності ставить у центр діяльності, на що орієнтується у прийнятті рішень і якими моделями поведінки керується. Без сформованої ідентичності імідж залишається поверховим, а професійні дії – несистемними. Саме внутрішня самоідентифікація задає напрям розвитку, визначає межі відповідальності та забезпечує послідовність у професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування професійної ідентичності та професійного іміджу майбутніх соціаль-

них працівників вже тривалий час перебуває у фокусі уваги науковців. У сучасних дослідженнях ця тема розглядається як багатокомпонентний процес, що поєднує в собі особистісні, комунікативні, етичні та освітні аспекти становлення фахівця.

У фундаментальній монографії Г. Балла, В. Зливкова, С. Копилова та колег докладно описано механізми становлення професійної ідентичності як складної психологічної системи. Автори наголошують на тому, що ідентичність формується у взаємодії когнітивних, емоційних і ціннісних чинників, що цілком узгоджується з підходом, поданим у статті, де підкреслено важливість кожного із цих компонентів для фахового становлення майбутнього соціального працівника (Балл, 2014: 260).

Дослідження Н. Гордієнко акцентує увагу на символічних взаємодіях, які супроводжують процес формування ідентичності. Зокрема, аналізуються комунікаційні механізми, через які вибудовується сприйняття себе в професії та образ фахівця в очах інших. Цей підхід дозволяє глибше зрозуміти наведене у статті твердження про імідж як соціально сконструйований феномен (Гордієнко, 2024: 144).

Питання комунікативної складової професійного іміджу порушено у роботі М. Курбанової. Авторка доводить, що саме професійна комунікація – уміння вести діалог, слухати, підтримувати клієнта – є визначальним чинником позитивного професійного образу фахівця. У статті це відповідає тезам про те, що поведінкові моделі та стиль спілкування соціального працівника безпосередньо впливають на довіру клієнтів (Курбанова, 2015: 137).

Подібної думки дотримуються Н. Тимошенко та О. Кирилюк, які виокремлюють структурні елементи іміджу соціального працівника та наголошують на єдності моральних, комунікативних і професійних характеристик. Їх підходи співзвучні з представленою в статті моделлю професійної ідентичності, що включає як внутрішні установки, так і зовнішні поведінкові прояви (Тимошенко, Кирилюк, 2017: 137).

Окремого значення набуває порівняльний аналіз формування професійного іміджу в українській та зарубіжній освітній традиції, проведений Л. Грень та М. Курбановою. Автори звертають увагу на те, що сучасна підготовка майбутніх фахівців має ґрунтуватися на поєднанні теоретичної підготовки з практичним досвідом, супервізією та наставництвом. Ці ж акценти простежуються і в самій статті, де підкреслюється важливість багатовимірного освітнього підходу (Грень, Курбанова, 2022: 26].

У статті І. Варнавської розкрито психологічні чинники, які впливають на формування професійного іміджу. Авторка виділяє мотиваційно-ціннісний та емоційний аспекти й наголошує, що емоційна чутливість та емпатія є невід'ємними характеристиками фахівця соціальної сфери. Ці положення логічно перегукуються зі змістом статті, де емоційний компонент професійної ідентичності подано як необхідну умову роботи з уразливими групами (Варнавська, 2023: 627).

Праця В. Руденської та Ю. Овода підкреслює вплив професійного іміджу на розвиток фахівця соціальної сфери. Автори зазначають, що позитивний імідж сприяє підвищенню соціальної значущості професії та професійному зростанню. Це узгоджується з тезою статті про те, що імідж виступає не лише зовнішнім атрибутом, а й відображенням внутрішньої професійної ідентичності (Руденська, Овод, 2025: 79).

Публікація В. Балахтар має важливе емпіричне значення, оскільки демонструє, що формування іміджу відбувається поступово – через досвід, рефлексію та накопичення професійних умінь. У статті подібний підхід застосовано до розгляду рефлексивного компонента професійної ідентичності, який визначає здатність фахівця аналізувати та вдосконалювати власну діяльність (Балахтар, 2018: 9).

У роботі В. Поліщука акцент поставлено на формуванні соціальної відповідальності як важливої складової професійної свідомості соціального працівника. Автор підкреслює, що ціннісні орієнтири суттєво впливають на прийняття рішень у складних професійних ситуаціях. Це перегукується з положеннями статті щодо значення ціннісного компонента професійної ідентичності (Поліщук, 2022: 281).

Важливий аксіологічний аспект формування професійного іміджу представлено в дослідженні С. Білозерської. Авторка доводить, що професійні цінності визначають моральну позицію фахівця і значною мірою впливають на його сприйняття в професійному середовищі. Це підсилює висновки

статті про те, що етичні норми й ціннісні настанови є базою професійної ідентичності (Білозерська, 2022: 133).

Узагальнюючи аналіз літератури, можна стверджувати, що дослідження різних авторів підтверджують комплексний характер формування професійної ідентичності та іміджу майбутнього соціального працівника. У науковому дискурсі простежується цілісне бачення цього процесу як взаємодії знань, цінностей, емоційної зрілості, професійної поведінки та рефлексії. Такі висновки цілком узгоджуються зі змістом статті та підкреслюють важливість системної підготовки фахівців соціальної сфери у сучасних умовах.

Узагальнюючи проаналізовані джерела, можна помітити, що більшість дослідників зосереджується на розкритті складових професійної ідентичності, таких як: знання, етичні орієнтації, уміння взаємодіяти з людьми, емоційна стійкість та здатність до рефлексії. Водночас один важливий момент залишається практично поза увагою: як саме в процесі навчання і проходження практики студенти засвоюють неформальні моделі професійної поведінки, які вони переймають через спостереження за роботою досвідчених фахівців. Ці «неписані» правила часто визначають, як майбутній соціальний працівник застосовує свої знання та цінності на практиці, а отже – і те, яким формується його професійний імідж. З огляду на це виникає потреба уважніше розглянути процес формування професійної ідентичності як основу створення іміджу майбутнього соціального працівника.

Метою статті є аналіз процесу формування професійної ідентичності як фундаментальної основи професійного іміджу майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу. Професійна ідентичність соціального працівника – це складне психосоціальне утворення, що становить ядро професійної суб'єктності. Воно формується під впливом когнітивних, емоційних, ціннісних та поведінкових компонентів, взаємодії з професійним середовищем та практичного досвіду (*див. рис. 1*).

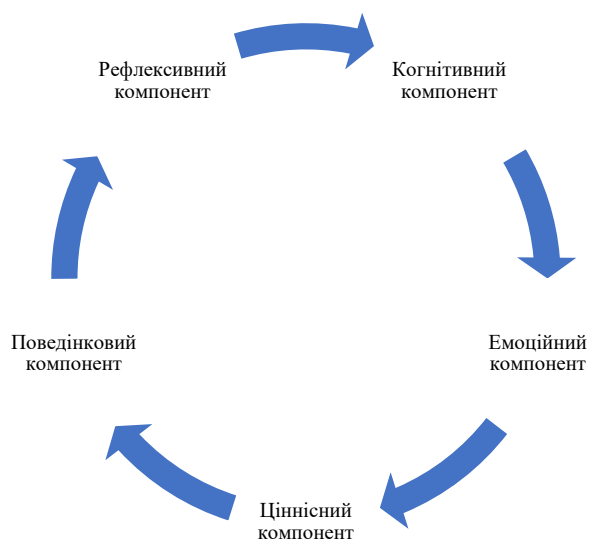

Рис. 1. Структура професійної ідентичності соціального працівника

Когнітивний компонент включає знання про філософію соціальної роботи, соціальні теорії, нормативно-правові акти та стандарти практичної діяльності. Наприклад, студент, який вивчив модель системної підтримки сім'ї, зможе на практиці розробити план допомоги сім'ї з низьким рівнем доходу, використовуючи знання про соціальні програми, права клієнтів та механізми міжвідомчої співпраці.

Емоційний компонент передбачає емоційну складову, яка проявляється через розвиток емпатії, стабільності, здатності до саморегуляції в умовах психологічного навантаження. Наприклад, на практиці студент, що працює з жертвами домашнього насильства, повинен не лише слухати, а й виявляти довіру, підтримувати клієнта в стресових ситуаціях, що потребує високого рівня емоційної чутливості та здатності контролювати власні емоції.

Ціннісний компонент включає цінності соціального працівника, принципи справедливості, поваги до гідності людини, лояльності до професійних стандартів. У реальній діяльності це може означати наполегливе відстоювання прав особи з інвалідністю на рівні місцевого управління, навіть у ситуації, коли інші фахівці схильні до компромісів.

Поведінковий компонент передбачає безпосередню реалізацію знань, навичок та цінностей у конкретних соціальних ситуаціях. Наприклад, ефективна організація груп підтримки для людей, які пережили травматичні події, демонструє здатність соціального працівника структурно застосо-

увати набуті компетенції та встановлювати довірливі стосунки з клієнтами та колегами.

Професійна ідентичність формується протягом усього професійного шляху – від першого курсу університету до багаторічної практичної діяльності, і є чинником, який визначає не лише професійну ефективність, а й життєву адаптацію фахівця у суспільстві.

Рефлексивний компонент передбачає усвідомлення власного професійного розвитку, аналіз дій та помилок, самовдосконалення та корекцію поведінкових моделей. Він дозволяє соціальному працівнику оцінювати ефективність власних рішень, вчитися на практичних кейсах і адаптувати свої дії відповідно до потреб клієнтів та вимог професійного середовища.

Наприклад, ведення щоденника практики або регулярний аналіз кейсів дозволяє студенту чи фахівцю помічати власні помилки, оцінювати стратегії взаємодії з клієнтами та колегами та планувати подальший розвиток компетенцій. Такий підхід сприяє формуванню здатності коригувати власні поведінкові моделі, підвищувати ефективність професійної діяльності та підтримувати високий рівень адаптації у складних соціальних умовах.

Професійна ідентичність, зокрема рефлексивний компонент, формується протягом усього професійного шляху – від навчання в університеті до багаторічної практичної діяльності, і є ключовим чинником, що визначає не лише професійну ефективність, а й здатність соціального працівника до саморозвитку, адаптації та усвідомленої участі у соціальному житті громади.

Для кращого розуміння практичних проявів кожного з компонентів та того, як вони відображаються на формуванні професійного іміджу, наведемо узагальнену таблицю. У ній представлені приклади проявів компонентів у діяльності соціального працівника, а також відповідні аспекти іміджу, що формується (див. табл. 1).

Імідж соціального працівника є соціально сконструйованим явищем, що відображає комплекс вражень, оцінок, сприйняття та очікувань з боку клієнтів, колег, професійних партнерів та суспільства загалом. Формування такого іміджу відбувається під впливом як об'єктивних показників професійних компетенцій, так і суб'єктивних оцінок різних соціальних груп, що взаємодіють із фахівцем у процесі професійної діяльності.

Внутрішньою основою професійного іміджу є професійна ідентичність, яка виступає фундаментальним компонентом, визначаючи ключові аспекти діяльності соціального працівника: поведінкові моделі, комунікативні стратегії та

професійне ставлення до етичних норм і стандартів. Поведінкові моделі визначають характер дій фахівця у професійній практиці, тоді як комунікативні стратегії регламентують взаємодію з різними категоріями клієнтів та партнерами по роботі. Професійне ставлення до етики та стандартів відображає усвідомлення цінностей соціальної роботи та здатність їх аргументовано застосовувати в практичних ситуаціях.

Зокрема, студент, який усвідомлює значущість конфіденційності, не лише дотримується її у професійній діяльності, але й аргументовано пояснює клієнтам необхідність такого підходу. Це сприяє формуванню довіри, яка, у свою чергу, стає невід'ємним елементом професійного іміджу соціального працівника.

Довіра клієнтів і партнерів формується через послідовність професійних дій: своєчасність, компетентність, здатність до співпереживання. Наприклад, соціальний працівник у службі підтримки людей, що пережили військову травму, не лише надає інформацію про послуги, а й демонструє здатність адаптувати підхід до кожного клієнта – це сприяє створенню стійкого позитивного іміджу як серед клієнтів, так і серед співробітників міжсекторальних команд.

Освітній процес у сфері соціальної роботи повинен бути багатовимірним і орієнтованим на

розвиток не лише знань, а й практичних навичок, цінностей та професійної самосвідомості. До ключових стратегій належать такі як: інтеграція теоретичних знань із практикою, наставництво та супервізія, розвиток рефлексивних навичок, етичне виховання та формування цінностей.

Практичні кейси, симуляційні вправи, рольові моделі – усе це дозволяє студентам переносити абстрактні знання в конкретні соціальні контексти. Наприклад, відпрацювання сценаріїв роботи з сім'ями, що опинилися в складних життєвих обставинах, дозволяє студентам краще усвідомити етапи соціального втручання та розробки індивідуального плану підтримки.

Досвідчені соціальні працівники виконують не лише функцію передачі знань, а й ролі «соціального дзеркала» для студентів: вони допомагають аналізувати дії, розпізнавати професійні помилки та побудувати власну модель поведінки. Наприклад, під час супервізійних сесій студент аналізує власну роботу з клієнтом під керівництвом наставника, що сприяє усвідомленому професійному росту.

Рефлексія допомагає студентам усвідомлювати власний професійний розвиток, аналізувати власні реакції та моделі поведінки, що сприяє формуванню стійкої професійної ідентичності. Це може включати ведення щоденників спостереження,

Таблиця 1

Компоненти професійної ідентичності соціального працівника та їх вплив на формування професійного іміджу

Компоненти професійної ідентичності	Приклади проявів у діяльності	Аспекти професійного іміджу, що формуються	Конкретні приклади
Когнітивний (знання про роль і функції соціального працівника)	Знання етапів соціальної роботи, розуміння прав клієнта	Визнання компетентності, довіра до фахівця	Розробка індивідуального плану підтримки сім'ї з низьким доходом; застосування нормативно-правових документів у роботі з клієнтами
Емоційний (емоційне ставлення до професії, розвиток емпатії)	Вміння слухати клієнта, прояв підтримки та розуміння	Позитивне сприйняття, професійна привабливість	Надання психологічної підтримки жертвам домашнього насильства; підтримка емоційного стану під час кризових втручань
Ціннісний (етичні та соціальні цінності)	Дотримання конфіденційності, етичних стандартів	Етичність, надійність, професійна репутація	Дотримання правил конфіденційності при роботі з персональними даними клієнтів; відстоювання прав людини в громадах
Поведенковий (професійні навички та моделі поведінки)	Організація соціальних заходів, робота в команді	Висока ефективність роботи, професійна самосвідомість	Проведення груп підтримки для людей із соціальною дезадаптацією; координація роботи міжвідомчої команди
Рефлексивний (усвідомлення власного розвитку та помилок)	Аналіз власної практики, самовдосконалення	Відповідальність, здатність до адаптації та розвитку	Ведення щоденників практики; самостійний аналіз кейсів для покращення комунікаційних стратегій та прийняття рішень

групові обговорення власних кейсів та самооцінювання результатів практичної діяльності.

Основи професійної етики закладають моральні орієнтири, що визначають, які рішення є професійно допустимими в складних ситуаціях. Наприклад, розгляд етичних дилем у навчальному курсі дозволяє студентам розвивати здатність до обґрунтованих моральних суджень, які стануть частиною їх професійної ідентичності.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що професійна ідентичність не є допоміжним або другорядним елементом підготовки майбутнього соціального працівника, а виступає її смисловим ядром. Саме через неї відбувається узгодження знань, цінностей, особистісних установок і практичних дій фахівця. У цьому контексті професійний імідж постає не як зовнішній атрибут чи результат цілеспрямованого «самопрезентування», а як закономірне відображення внутрішньо сформованої професійної позиції.

З'ясовано, що формування професійної ідентичності має комплексний і динамічний характер. Воно відбувається в процесі поєднання когнітивного, емоційного, ціннісного, поведінкового та рефлексивного компонентів, кожен з яких виконує власну функцію, але водночас тісно взаємодіє з іншими. Така багатовимірність забезпечує цілісність професійного становлення: знання набувають практичного змісту, емоційна чутливість – професійної вираженості, а цінності – реального втілення у поведінці.

Особливу увагу варто звернути на те, що саме рефлексивний компонент відіграє роль механізму внутрішньої інтеграції професійного досвіду. Завдяки здатності до самоаналізу майбутній фахівець не лише накопичує досвід, а й осмислює його, трансформує власні підходи та поступово вибудовує індивідуальний стиль професійної діяльності.

Це, у свою чергу, безпосередньо впливає на стійкість і послідовність професійного іміджу.

У процесі дослідження також встановлено, що імідж соціального працівника формується у площині міжособистісної взаємодії та соціальних очікувань. Він залежить не лише від рівня професійної підготовки, а й від здатності фахівця будувати довірливі відносини, дотримуватися етичних норм і демонструвати послідовність у своїх діях. Таким чином, імідж є результатом постійного «діалогу» між внутрішньою професійною ідентичністю та зовнішнім соціальним середовищем.

Важливим є й те, що формування професійної ідентичності значною мірою відбувається не тільки через формалізоване навчання, а й через неформальні механізми – спостереження за практикою досвідчених фахівців, переймання моделей поведінки, участь у професійній взаємодії. Саме ці елементи часто визначають, як теоретичні знання реалізуються у реальних умовах, і потребують більшої уваги в освітньому процесі.

Отже, ефективна підготовка майбутніх соціальних працівників має бути спрямована не лише на передачу знань, а й на створення умов для особистісного та професійного самовизначення студентів. Інтеграція теоретичної підготовки з практичним досвідом, розвиток рефлексії, впровадження наставництва та акцент на етичних засадах професії сприяють формуванню цілісної професійної ідентичності.

У підсумку можна стверджувати, що саме глибоко сформована професійна ідентичність забезпечує не лише ефективність діяльності соціального працівника, а й формує основу для довіри з боку клієнтів і суспільства загалом. Вона надає професійному іміджу стійкості, автентичності та переконливості, що особливо важливо в умовах сучасних соціальних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балахтар В. Емпіричне вивчення сформованості іміджу особистості фахівця із соціальної роботи на різних стадіях професійного становлення. *Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології"*. Вип. (42), 2018. С. 9–30. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2018-42.9-30>
2. Білозерська С. І. Аксиологічні основи формування професійного іміджу майбутнього педагога. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Психологія. №2, 2022. С. 133-139. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2022.2/22>
3. Варнавська І. В. Психологічні складові дослідження професійного іміджу фахівця. *Перспективи та інновації науки*. № 14(32), 2023. С. 627-635 [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14\(32\)-627-635](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(32)-627-635)
4. Гордієнко Н. М. Символи та символічні інтеракції в формуванні ідентичностей: символічно-інтеракціоністська рефлексія. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. № 102, 2024. С. 144–155 <https://doi.org/10.32782/2707-9147.2024.102.13>
5. Грень Л., Курбанова М. Шляхи формування професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду. *Організаційно-педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх фахівців*. 2022. С.26-37. <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2022.4.03>
6. Курбанова, М. Ш. Формування професійного іміджу майбутнього фахівця освітніх, педагогічних наук у закладах вищої освіти: комунікативний аспект. *Імідж сучасного педагога*, 2015. С. 137–143. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)-137-143](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)-137-143)

7. Поліщук В. Формування соціальної відповідальності у майбутніх фахівців соціальної роботи: системний підхід. Соціальна робота та соціальна освіта. № 2(9), 2022. С. 281-288. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(9\).2022.267364](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(9).2022.267364)
8. Руденка В., Овод Ю. Соціальна робота: вплив професійного іміджу на розвиток фахівців. Професійна підготовка фахівців соціальної сфери: надбання, проблеми, перспективи: Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 2025. С. 79-81.
9. Становлення ідентичності фахівця : [монографія] / Г. О. Балл, В. Л. Злишков, С. О. Копилов [та ін.] ; за ред. В. Л. Злишкова. К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 260 с.
10. Тимошенко Н. С., Кирилюк О. В. Складові формування професійного іміджу майбутнього соціального працівника. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11 : Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Вип. 23, 2017. С. 193-199.

REFERENCES

1. Balakhtar V. Empiryczne vuvchennia sformovanosti imidzhu osobystosti fakhivtsia iz sotsialnoi roboty na riznykh stadiiakh profesiinoho stanovlennia. [Empirical study of the formation of the image of a social work specialist at different stages of professional development] Zbirnyk naukovykh prats «Problemy suchasnoi psykholohii». Vol. (42), 2018. P. 9–30. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2018-42.9-30> [in Ukrainian].
2. Bilozerska S. I. Aksiolohichni osnovy formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnoho pedahoha. [Axiological foundations of forming the professional image of a future teacher] Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Psykholohiia, 2022. P. 133–139. <https://doi.org/10.32838/2709-3093/2022.2/22> [in Ukrainian].
3. Varnavska I. V. Psykholohichni skladovi doslidzhennia profesiinoho imidzhu fakhivtsia. [Psychological components of studying the professional image of a specialist] Perspektyvy ta innovatsii nauky. 14(32), 2023 P. 627–635. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14\(32\)-627-635](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(32)-627-635) [in Ukrainian].
4. Hordiienko N. M. Symvoly ta symbolichni interaktsii v formuvanni identychnosti: symbolichno-interaktsionistska refleksii. [Symbols and symbolic interactions in identity formation: a symbolic interactionist reflection] Sotsialni tekhnolohii: aktualni problemy teorii ta praktyky. 102, 2024. P. 144–155. <https://doi.org/10.32782/2707-9147.2024.102.13> [in Ukrainian].
5. Hren L., Kurbanova M. Shliakhy formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnoho fakhivtsia osvity, pedahohichnykh nauk u zakladakh vyshchoi osvity: porivnialnyi analiz vitchyznianoho i zarubizhnoho dosvidu. [Ways of forming the professional image of a future specialist in educational and pedagogical sciences in higher education institutions: a comparative analysis of domestic and foreign experience] Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia profesiinnoi maisternosti maibutnykh fakhivtsiv, 2022. P. 26–37. <https://doi.org/10.20998/2078-7782.2022.4.03> [in Ukrainian].
6. Kurbanova M. Sh. Formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnoho fakhivtsia osvity, pedahohichnykh nauk u zakladakh vyshchoi osvity: komunikativnyi aspekt. [Formation of the professional image of a future specialist in educational and pedagogical sciences in higher education institutions: communicative aspect] Imidzh suchasnoho pedahoha. 2(215), 2024. P.137–143. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)-137-143](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)-137-143) [in Ukrainian].
7. Polishchuk V. Formuvannia sotsialnoi vidpovidalnosti u maibutnykh fakhivtsiv sotsialnoi roboty: systemnyi pidkhid. [Formation of social responsibility in future social work specialists: a systemic approach] Sotsialna robota ta sotsialna osvita. 2(9), 2022. P. 281–288. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(9\).2022.267364](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(9).2022.267364) [in Ukrainian].
8. Rudenka V., Ovod Yu. Sotsialna robota: vplyv profesiinoho imidzhu na rozvytok fakhivtsiv. [Social work: the influence of professional image on the development of specialists] Profesiina pidhotovka fakhivtsiv sotsialnoi sfery: nadbannia, problemy, perspektyvy: Materialy IV Vseukrainskoi nauково-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu, 2025. P. 79–81 [in Ukrainian].
9. Ball H. O., Zlyvkvov V. L., Kopylov S. O. et al. Stanovlennia identychnosti fakhivtsia. [Formation of professional identity] Kirovohrad: Imeks-LTD, 2014. 260 p. [in Ukrainian].
10. Tymoshenko N. Ye., Kyryliuk O. V. Skladovi formuvannia profesiinoho imidzhu maibutnoho sotsialnoho pratsivnyka. [Components of forming the professional image of a future social worker] Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seria 11: Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika/ Vol. 23, 2017. P.193–199. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 03.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

